

Edith Jeřábková: **Monika Pascoe Mikyšková: Vzpomínky, které mi nepatří**

Kurátorský text k výstavě v PLATO.

Foto: Dominika Goralska, PLATO

Monika Pascoe Mikyšková: Vzpomínky, které mi nepatří

20/11/2025 – 22/3/2026

První vzpomínky Moniky Pascoe Mikyškové na její babičku podnítily vznik této výstavy:

„Louka na kopci, skláníme se společně a sbíráme žluté květiny. Já po boku své babičky, je mi čtyři nebo pět let. Ptám se, k čemu jsou byliny, a babička mi odpovídá, že na očistu. Toto je nejstarší společná vzpomínka, kterou na ni mám. Rok poté, co jí zemřel syn, sbírá u naší chalupy třezalku tečkovanou.“

Třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*, lidově čarovník nebo krev svatého Jana), je známá jako lék na uklidnění nervů, pro lepší spánek a proti depresi. Slovo *hypericum* pochází z řeckých slov hyper (nad) a eikon (ikona), protože bylinu bylo zvykem věšet nad ikony jako ochranu před zlem. Ve starověkém Římě a Řecku se často pálila proti zlým duchům a nemocem. Když třezalku na pastvinách snědly krávy, její červená tekutina zbarvila mléko do růžova, což si lidé ve středověku mylně vysvětlovali tím, že krávy jsou posedlé zlým duchem.

Monika Pascoe Mikyšková se zajímá o rostliny a jejich léčebné účinky. Rostlinný život prostupuje tvorbou umělkyně již dlouhá léta, neznamená to ale, že jen zobrazuje květy, listy, semena, přestože herbáře a různé podoby pozorování a botanického zkoumání jsou Monice inspirací a jejímu umění příbuzenstvím. Rostlinné bytí umělkyně vztahuje k lidským emocím. Nepoužívá přímo antropomorfizaci, tak jak ji známe v kultuře. Raději propojuje lidský, ale také ženský svět s vegetabilním. Jako by pletiva rostlin měla přímou souvislost a návaznost na lidské orgány a kůži. Jako by se v jejích kresbách a malbách mísily rostlinné šťávy s lidskou krví a tělními tekutinami. Jako by se příběhy a emoce lidí a žen daly odvyprávět jen a jen v komplotu s příběhy a emocemi rostlin.

Monika se snaží zaznamenávat lidsko-vegetabilní historii, blízkost a tělesnost. Rostlinnou symboliku taví do prolínajícího se biovyprávění. Nestojí o portréty rostlin, jakkoli je mohou tvary jednotlivých prací připomínat. Zarputile se snaží proniknout do reality vnitřku organismů, lidské psychiky, mikroskopické krajiny rostlinných buněk a tkání, která má sloužit jako jazyk pro možnou více-než-lidskou komunikaci a přenos emocí. Barva výstavy je červená a je i není chápána symbolicky. Je to barva šťávy třezalky, která má sedativní účinky. Je to barva zatížená významy, historií a mocí, barva sofistikovaná stejně jako instinktivní, barva královské emblematicky i ženské emancipace. Kresby a malby samotné se zbavují stylizace starších prací autorky – ta se uplatňuje více v objektech kovových květů byliny, které se zavěšené shora přibližují našim hlavám, kde působí na neurotransmitery v mozku.

Ještě druhá vzpomínka na zahradu babičky, materializovaná ve fotografii, zachycuje umělkyni, jejího bratra a bratrance v dětském věku. Pochází ze stejné doby – ve vysoké trávě, kterou babička kosila až po odkvětu kopretin, spolu stojí tři malá těla. Vzpomínky živí tuto výstavu. Vzpomínání s rostlinami je vyprávění, které chybí velkým lidským dějinám. Vzpomínky na třezalku se stávají nejen vzpomínkami autorky, ale i její babičky – a zároveň vzpomínkami všech, kdo třezalku kdy sbírali.

Edith Jeřábková

Monika Pascoe Mikyšková žije a pracuje v Bratislavě, kde také absolvovala magisterské a doktorské studium na Vysoké škole výtvarných umění. V roce 2004 se zúčastnila studijního pobytu v ateliéru Roxy Walsh na univerzitě New Castle Upon Tyne ve Velké Británii. Je finalistkou Ceny Oskara Čepana za rok 2022. V roce 2019 a 2023 obdržela stipendium Nadace NOVUM, v roce 2015 získala cenu Collection invitation prize v soutěži Essl Art Award CEE. Monika Pascoe Mikyšková se dlouhodobě zajímá o vztah lidí a rostlin, o rostlinné rituály, etnobotaniku, ekologii a sdílenou více-než-lidskou emocionalitu.

